

ÁLLATOK VÉDELME.

fi kolozsvári Állatvédő-Egyesület havi közlönye.

Szerkeszti:

ÉBER ERNŐ.

Kéziratok a szerkesztő nevére

Deák Ferencz-utca II. ss.

kéretnek.

Előfizetések és pénzküldemények az egyesület pénztárosa Virányi István úr (Hosszú-u. 9 sz.) czimére intézendők.

Tagoknak tagsági díj fejében jár.

Előfizetési ár

Egész évre	— — — —	3 kor. — fill.
Fél évre	— — — —	1 kor. — fill.
Számonként	— — — —	— kor. 20 fill.

VIII. évfolyam. — Kolozsvár, 1903. április.

4. szám.

TARTALOM: Tavaszi képek. *B. V.* — Tömeges mádárgyilkolás Olaszországban. *K. L.* — Az állatok értelmi tehetségéről. *Boér Miklós.* — Princz kutyánk naplójából. *Sch. E.* — A gögös ember és a szerény, alázatos állat. *G. S.* — *Állatvédelem és állatvilág:* Az állatvédő angol király. — Az elefánt lelke. — A kibérelt kigyó. — A kutyatartó közönség intéésére.

Tavaszi képek.

Most, amidőn a természet legszebb ünneplő ruháját ölti magára s mint egy bájos ifju menyasszony, ezer meg ezer virágba burkolja magát, úgy vágyunk ki a szabadba, a fenséges, az örökszép, a dicső természet csodálatára.

Ilyenkor a természet ölen oly kimondhatatlan, édes érzelem tölti be a szívet, amely érzelem még a legelfásultabb kedélyre is rózsaszirmokat hullat.

Az erdő magára ölti a remény szép zöld színét. Mindenütt fény, mindenütt illat. Ily környezetben azután nem is csoda, ha a már legvégső reményét elvesztett szív is új erőre, új életre ébred. Hisz bárhová tekintünk, környezetünkben mindenütt az élet küzdelmei közepette „bizalom egy szebb jövőben“ tárul fel szemünk előtt.

Ugy elnézem a mellettem levő bokorban fészkelő rigópárt; a kicsinyek már kikeltek s az öregek szorgalmasan, fáradhatatlanul hordják övéiknek a táplálékot. Önkénytelenül felmerült előttem a kérdés: vajjon csak-

ugyan az öröklött ösztön megnyilvánulása-e ez?! — Ők is reménylenek s biznak abban, hogy az apróságot szerencsésen felnevelhetik és időmultával szárnyukra bocsátván őket, azok is folytathatják a fajfenntartás örök törvényét. Pedig ki tudja, hogy a számtalan ellenség rabló-hadjáratai miatt nem-e csalódnak reményökben! — Hiszen máris itt a veszély, közvetlen közelökben. Egy karcsu kis veresbarna állatka, mint egy kigyó, óvatosan kúszik a fészek közelébe. De a vérengzést megakadályozandó, én is közelebb léptem. Erre a kis rabló — más menekülő utat nem találva — egy vakondoktúrás mellett húzódott meg. Óvatosan megközelitem a rejtekhelyét és egy pár ütéssel ártalmatlanná tettem a haszontalan kis menyétet. De mégis megbántam, hogy ebben az időszakban az életét vettem el tőle, mert bár még korainak tűnik fei, de azt, hogy fiai vannak valahol, kétségtelenül észre lehetett rajta venni. Igaz, hogy ezzel sok kis madár életét megmentettem; de hát neki is kicsinyei vannak otthon s azoknak most éhen kell elpusztulniok.

Oh pedig hányszor történik meg az életben, hogy amidőn azt véljük, hogy a legjobb cselekedetet követjük el, lehet, hogy ezzel a tettünkkel másoknak igen sok szomorúságot, rengeteg fájdalmat okoztunk!

A rigópár épen most tért meg eledellel s most veték észre az élettelen menyétet. Hangos visitozással adnak kifejezést csodálkozásuknak és félelmöknek; izgatottan repdesnek a fészek körül. Én is tovább vonulok a zsákmányommal s egy százados bükk meilől figyelem a kis családot. A nyugalom csak nagysokára áll helyre, de az öregek most sem merik itthagyni kicsinyeiket. Izgatottan tekintgetnek jobbra, balra; nem-jön valami új ellenség.

Ime, a madárszívben is otthonos a szeretet. Szeretettel ápolják, védik kicsinyeiket, sokszor, nagyon sokszor odaadóbban, nagyobb szeretettel, mint azt a modern, civilizált emberiség körében többször észlelhetjük; pedig itt a magas értelem, ott pedig csak az ösztön uralkodik.

Magányos kóborlásomban egy magas hegytetőre,

vágás széléhez értem. Innen esik legszebb kilátás a távolban kéklő hegycsúcsokra és az Alföld délibábos rónáira. Ameddig a szem elhat, mindenfelé a fenséges vidék változatos szépségeiben gyönyörködhettem. Keleten kimagaslik a »Vlegyásza« hófedte csúcaival. — Mily ellentét! Ott örök tél, örök halál; itt pedig a megújult élet, a tavasz legszebb pompájában diszlik.

Mily hatalom az, a mely ezt így rendelte!...

Bármerre fordulok, mindenütt édes madárdal fogad. Számtalan madárka ajkiról zeng dicshimnusz az egek fenséges Urához, akinek végtelen bölcsességét magasztalja a legkisebb bogár, az utolsó fűszál is.

Mi akik hallottuk a hervadó ősz utolsó sóhaját, a haldokló természet végső haláltusáját s megfigyeltük a sok szenvedést, a sok fájdalmat, melyet a tél könyörtelen szívvel nyújtott, kétszeresen érezzük a tavasz által nyújtott kincsek értékét. És átérezzük a kis madárkák végtelen örömét s kicsiny szívökből előtörő himnuszukkal elvegyülve száll fel hálaimánk ahhoz, aki a mindenséget oly végtelen bölcsességgel tartja fenn és kormányozza.

Oh, aki a természetet megfigyeli és azt szereti, az rosszlelkű ember nem lehet. — Itt, a természet fenséges templomában minden csak a teremtő fenségét és bölcsességét magasztalja. Lépten-nyomon oly dolgokat észlelhetünk, amelyek lelki világunkat a hétköznapi élettől teljesen elszigetelik, mintegy ujjá teremtik.

Természetes, hogy ehhez érzelem is kell s aki ezt az érzelmet sajátjának mondhatja, az egyszerre mind a leggazdagabbak közé is sorolhatja magát; mert *lelkileg* gazdagabb ő annál a milliomosnál, aki, bírjon bár Dárius kincsével, de a magasztosat, a fenségeset megérteni nem bírja...

*

Egyhangú zümmögés^{*} vert fel merengésemből. Egy pár kóbor darázs röpköd virágról-virágra; potrohuk minden mozdulatra csak úgy porzik a virágportól. — A tavasz első ékességei már elhervadtak, de nyílnak helyettök mások, édes nektárt nyújtva lepkének, darázsnak.

Nem messze tőlem a kökénybokrok virágzanak. Távolról az egész egy virágerdőnek tűnik fel; minden kökényág telve illatos, szűzi fehérségű virággal, mintha ezer meg ezer menyasszonyi koszorú volna. A bokrok felett két bohó lepke jár hóbortos tánczot a levegőben; nyilván elhódította őket a verőfény, az illat. De nem sokáig tart a játék, mert egy szemfüles rigó csakhamar elkapta az egyiket.

A másik izgatcttan röpköd ide-oda, keresni látszik a párját, de azután egymaga búsan száll tova az illatos légben.

Most a természetben mindenütt a szerelem a cél, amelyet elérni törekszik a legkisebb bogár is.

A hosszú, dermesztő álom után a fajfentartás az első kötelesség, amely a természet kicsiny gyermekeire háramlik.

S ők küzdenek, fárádnak, szenvednek, hogy e kötelességnek hiven megfelelhessenek. Pedig hej be sokszor zúzza össze minden boldogságukat egy kegyetlen, hatalmasabb ellen!

De ők azért nem csüggednek, mintha csak az emberiségnek akarnának példát mutatni s mintha csak mondani akarnák: »Küzdj és bizva bizzál!«

* * *

A búcsuzó nap utolsó sugarait veti a távoli hegyormokra s a hófödte csúcsok hiborfényben égnek az utolsó csóktól; a Berettyó kiöntései pedig százszorosán tükrözik vissza a búcsuzó sugarakat.

A távolból egy mélabús ének lágy akkordjai hangzanak fel, a krajnai famunkások éneke.

Búcsút vesznek az erdőtől, de csak rövid időre. Igen, mert holnap is és még számtalanszor akarom csodálni a természet magasztosságát, oh mert olyan nagyon szeretem. --- A mélabús krajnai ének kísér el egy darabon, de lassan-lassan ez is szétoszlik és az éj borítja misztikus fátyolát a földre.

B. V.

Tömeges madárgyilkolás Olaszországban.

Örvendetes tudomásul vehetik az állatvédők, hogy ha még nem is nálunk, de a szomszédos osztrák képviselőházban végre felszólaltak az olasz madárgyilkosok utálatos cselekedetei ellen.

A Reichsratnak 1902. évi december 3-án tartott 181-ik ülésén Mgr. Scheicher és társai következő interpellációt nyújtották be:

Dr. Scheicher képviselő és társainak kérdése a nagyméltóságú Belügyminiszter úr és a nagyméltóságú Földművelésügyi Miniszter úrhoz.

A múlt év november 25-én a „Reichspost“ következő közleményt hozta:

Madárgyilkolás Olaszországban. Mantuából értesítik a »Deutscher Jäger« lapnak, hogy a Reggiolo völgyben Gonzaga környékén, Mantuához közel, néhány »vadász« egyetlen háló felállításnál 10,000 seregélyt fogott. Az egész zsákmány összsúlya 10·8 mázsa volt s egy mantuai szárnyas-kereskedő vette meg. Ez a tömeges madárgyilkolás megfoszt minket a kert-, mező- és erdőgazdaságban megbecsülhetlenül hasznos madaraktól. Mit használnak a mesterséges fészkek, nem egy seregély nem fog visszatérni és minden fáradtság, melyet a hasznos madarak védelmére fordítunk, hajótörést szenved az olaszoknak ezen garázdálkodásán.

Ezen a tényen nem lehet kételkedni. Olaszországban tömegesen gyilkolják fecskéinket és egyáltalán a hasznos madarainkat. Miután ezen garázdálkodást csak nemzetközi beavatkozással lehet meggátolni, kérjük alólirottak:

»Hajlandók-e a nagyméltóságú belügy- és földművelésügyi miniszterek mozgalmat indítani, hogy a külügyminiszter az olasz kormánynál közbenjárjon ennek megszüntetésére. *Dr. Scheicher és Társai.*«

Már most kíváncsian várjuk, hogyan fogják ezen felhívást elintézni. Persze már kicsit régen nyújtották be ezt az interpellációt, de eddig nem érkezett a kormánytól semmi válasz. Egyáltalán attól tartunk, hogy vagy semmi vagy pedig oly diplomatikus választ ad-

nak majd az interpellált miniszterek, hogy az egész mozgalomnak semmi haszna sem lesz. Bár csak tévednénk! Mily szivesen beismernénk tévedésünket! Hanem — és ez a fődolog — hogy Olaszország úgy, mint Angolország is, nem csatlakozott a többi nemzetekhez a mezőgazdaságra hasznos madarak védelmében és így nehezen lesz rávehető, hogy az Ausztriából kiinduló intervenciónak engedjen; de feltéve, hogy az olasz kormány ígéretet tenne, még evvel sem lenne semmi elérve, mert ebben a tekintetben — legyünk őszinték — nincs semmi hatalma.

A madárgyilkolás már annyira vérévé vált a népnek, a nyersség és durvaság második természetük és teljességgel semmi fontosságot sem tulajdonítanak az állatvédelemnek Olaszországban, úgy, hogy a kormány, ha latba vetné is tekintélyét, nem érne vele semmit. De ezt nem is akarja, mert a magas hivatalnokok, képviselők, papok és tanítók, kiknek e mozgalom tulajdonképeni vezetőinek kellene lenni, maguk a legbuzgóbb madárfogók és madárirtók. És még egyet: Milyen joron kívánhatja ezt Ausztria Olaszországtól? Mikor Dél-Tirolban, a Partvidéken, Dalmáciában is nagyban üzik ezt a nemes foglalkozást. Nincs segítség a mi szegény kis barátaink számára, nem várhatunk segítséget egy oldalról sem.

Mégis köszönetet érdemelnek azok az osztrák képviselők, kik érdeklődést mutattak ezek iránt a kedves és hasznos állatok iránt. Legalább felhívták a szélesebb körök figyelmét erre a tünetre, mely oly szomorú világot vet a 20-ik század civilizációjára.

K. L.

Az állatok értelmi tehetségéről.

— Irta: Boér Miklós. —

II.

Egy sajátosság jelenség az állatok életében bizonyos *szin* és bizonyos *szag* iránt való undoruk. Felbőszíti őket és durva, aczélezott idegeiket valósággal megzavarja. Ez nem jelenti ugyan azt, hogy magasabb és finomabb érzékkel bírnak s bizonyos te-

kintetben *izlésök* is ki van fejlődve; hanem igenis arra mutat, hogy az állatok idegrendszerének éppen olyan alkotása van, mint a teremés koronájának s hogy végül a tetszés- vagy nem tetszésnek — a maga rendje és módja szerint — ők is kifejezést adnak. Hogy ezen vélemény-nyilvánítás nem egy gúnyos mosoly, nem egy fitymáló tekintet — s hogy gyakran, a kaczkias menyecskék ríktó köntöse a gangosan bömbölő tehén, ökör, vagy bika szarvain libben, mint foszlányokra lépett zászló — az természetes; de az már szinte érthetetlen, miszerint némely ember iránt egész csorda, ménes állandó haragot és gyűlöletet táplál. Azt is tudjuk, hogy egyes házi állatban az idegesség még nagyobb mértékben ki van fejlődve, mint a századvégi, vértelen, pipogya emberekben, s ezen ideges természetű állat nagy betegségében, saját magában is kárt csinál; de az mégis feltűnő és megmagyarázhatatlan, hogy a legtöbb szarvasmarha a vér-szagtól — különösen a vágó-hidak közelében — megvadul s a legjámborabb, a legflegmatikusabb is megriad, bömböl és pajkos futásnak iramlík. Mindenesetre arra vall ez, hogy az állatok szaglási érzéke jóval finomabb, mint a miénk. És még egyet elvitatathatatlannul igazol, azt t. i. hogy a *féltelen*, a veszély érzete sok esetben teljesen alaposan, jogosan lép fel bennök és nemcsak ösztönszerűleg... Én meg vagyok arról győződve, hogy a veszélyes árkokat, látongó mélységeket az állat nem pusztá véletlenségből kerüli el; hanem, mert tudja, hogy az rá nézve bajt hozó, veszedelmes...

Egy érdekes esetet beszélt el nekem az öreg W. L. bátyám uram, a nagy Wesselényi paripáiról, melyeknek egy valóságos *istálló-forradalomra* irányult törekvésük kétségbevonhatatlan, — feltéve, ha igaz. Wesselényi egy kutalyi legényt fogadott fel istállójába, afféle lovászinasnak. A nyalka gyerekeknek semmi köze a lödömításhoz, de annál több a pajta tisztán tartásához. A mint legelőszőr belépett a fényes istállóba, a nemes vérű állatok azonnal tombolni, nyugtalanzkodni kezdettek, vadul nyeritettek... A főlovászmester sem tudta a szokatlan jelenség okát megfejteni, még akkor sem, a mikor a legénynek az istállóból való eltávózása után, a paripák, mintegy varázsütésre, azonnal lecsendesedtek. Gyakran ismétlődött ez a dolog, míg végre Wesselényi fedezte fel az *összeesküvést*. Benn volt ő is ragyogó zsihói istállójában s gyönyörködött karcsu paripáiban, midőn egyszerre nagy riadalomban törnek ki a nemes ménék. Nyerit, toporzékol, nyugtalanzkodik valamennyi. Dübörög a jászol, recseg a rács s bomlik a padló

— Mi az ördög lelte ezeket az állatokat? — kérdi a lovászt a ki nem tudott más magyarázatot adni, minthogy „ezt a tempót mostanában egészen felkapták.“ — De hát annak valami okának kell lenni; az állatok semmit sem cselekesznek megfoghatatlan csodából; annak oka kell, hogy legyen. Gyuri, menj csak hozd ki a nyergemet! — szólott a báméskodó lovászlégényhez.

Gyuri kiment az istállóból s a felizgatott ménék rögtön lecsendesedtek, értelmes tekintetök nyugodt és szelid lett. Wesselényi azonnal felfedezte az okot. — Szokatlan a gyerek — szolt s azonnal nyalka lovász-uniformisba bujtatta Gyurit. Ez sem használt. Ha Gyuri a ménékhez közeledett, hol egyik, hol másik oldalba rugta, vagy megharapta. A főlovász már elbocsáttatását javasolta, de sikertelenül, mert Wesselényi mindenkép rá akart jönni a különös jelenség nyitjára. Sok mindent megpróbált, még csak be is párfümoztette Gyurit, hátha valami idegen szag párolog ki a kutalyi legény testéből s ezt nem kedvelik a kényes paripák, — de mind nem használt! A forradalmi hangulat vehemensül kitört, valahányszor Gyuri megjelent az istálló porondján. . .

Végre egy sötét szemüveget bigyesztett a Gyuri orrára a genialis főúr s úgy vitte be paripái közé. . . . A ménék szeliden maradtak; egyetlen nyerítés föl nem hangzott, egyetlen pata nem csapódott mérgesen a porondhoz. . . .

— *A szemedben a hiba, Gyuri* — szólott Wesselényi — *s látod, ezek a lovak hamarabb észre vették, mint mi. . . .* S Gyurinak valóban, valami átható, delejes tekintete volt, valami bántó fény sugárzott ki nagy szürke szemeiből, melylyel önkénytelenül felizgatta a ménék idegeit. . . .

Itt, helyén valónak látom feleleveníteni azt a kedves jelenséget is, mely az I. Wesselényit megindította, midőn kufsteini penészes börtönéből kiszabadulva, ismét a kedves zsidói otthonba térhetett. Hat évi távollét után, a mint belépett istállójába, kedvencz méne a *Filozof* ráismert s vidáman fölnyerített. . . .

— *Filozof, te kibékítettél sorsommal!* — szólott Wesselényi s átölelte a nemes állat sörényes szép nyakát. Ám, de Wesselényi is ráismert kedves paripájára; mert a hosszú idő alatt hű ápolója volt, a zsidói kastély nagy lelkű urnője, a magyar aszszonyok mintaképe: *Cserey Heléna*, a ki a nagy gazdaság minden terhét, gondját viselte a szomorú idők alatt. . . .

Bezzeg nem ismerte meg br. *Jósika Miklós* az ő *Hayde*-jét, pedig csak néhány hétig voltak egymástól távol. Ezen nem is

lehet csodálkozni; mert a magyar regényírás úttörője, a ki teljesen indokolatlanul háttérbe szorul a mai gyenge genie ek tartalmatlan pikantériával szemben: nem sokat gondolt *szurdoki* gazdaságával. Elhagyatott uradalom volt az; a Muzsák által leiken csókoltt nemes grófnak egyetlen kedves jószág a *Pegasus* volt, az a szárnyas, fellegekben járó, napsugarakkal élő nyalka mén, melynek abra a honszerelem és a nemzeti lelkesedés volt. A többiekkel nem is gondolt a nemes báró, aki hű barátja lelki rokona vala a zsidói szellemi Titánnak s ideje java részét ott töltötte a Wesselényi »Fácános«-ában, »Vadaskert«-jében — nem a szó gazdasági értelmében vett *váltó gazdaságot* tanulmányozza (melyet hazarészünkben a nagy Wesselényi honosított meg); hanem azt a szellemi nagy tőkét *forгатmányozva*, melynek műveletében a nemzeti Genius gazdagodik, de — különösen akkor, a nemzeti ébredés hajnali korszakában, — maga a gazda, *koldusodott*... A *Hayde* is köczosan, bocskoros patával akár mint egy szurdoki oláh; bozontos sörénnyel, mint egy havasi mócz, sárosan, piszkosan, mint egy tolvajkodó cigány csatangolt a szurdoki kurián; a füzesek közt, a Szamos bozótjaiban. »Bogáncs volt a vakarója, tövis-bokor a keféje (vagy megfordítva); friss harmat a mozdatója, vadbükköny az estebédje... « Azt mondják, *Vörösmarty* énekelte meg így a szegény mokány-lovat

Ily elhagyatott állapotban látta meg Wesselényi, a ki megszánta s fényes istállójában rendszeres nevelésben részesítette a Haydét. A mikor báró Jósika meglátta a nyalka kis állatot s feléje közeledett — nagy dicséreteket »*rakva rá*«, — a ló fölnyeritett és megismerte régi gazdáját.

— Te Miklós, ez a ló olyan barátságos hozzám, mintha csak együtt irtuk volna „Abafit.“ Add nekem, mert ez *megért engem*....

— Szomorú dolog, hogy ezek az állatok jobban megértnek bennünket, mint *mások*.... felelt Wesselényi szomorúan s a kis mokánylovat visszaajándékozta Jósikának, a ki csak nagy későre tudta meg, hogy az tulajdonképen *az övé volt*. Akkor mondotta a nagy regény-költő, hogy »nem hiába festik a Pegasuszt szárnyas lónak; mert meseszzerűen nagy benne a multakrai emlékezés és sohasem megy — *hátra*, mint a nép....«

Egész sora következhetnék itt az érdekes fejegyzéseknek, de csak ezen kedves dolgokat akartam felsorolni, mint tárgyamhoz illőket s most, még néhány megjegyzéssel búcsút veszek e becses lap olvasóitól.

Mennyivel nehezebb s igazi türelmet igénylő munka az alsóbbrendű állatok életnyilvánulásainak megfigyelése s mégis a méhek, hangyák, pókok, prűcskők stb. életmódjáról köteteket irnak a tudósok. És mégis azon apró lények szellemi tehetségéről is szó esik! Meglepő dolgokat olvasunk naponta a méhek, hangyák társadalmi életéről, életrendjük szigorú megtartásáról s még ezen parányi lények világában is: a létérivaló küzdelem hatalmas sokadalmáról... A hangyákról a philadelphiai tudományos akadémiában *Melook* lelkes csudálatos dolgokat beszélt el s a komoly buvár előadásából megtudjuk, hogy *Texas* államban valóságos talentumok ezek az igénytelen rovarok. Telepítvényeik körül minden gyomot kiirtanak és azok helyére — sokszor távolról — oly fűnemeket ültetnek el, melyeknek magvaik nekik kedves táplálékul szolgálnak. Ezen beültetett ágyak aztán általuk gyomláltatnak és a növényeket megvédik a pusztító rovarok ellen....

Bennünket is érdekelhetnek a mi házi állataink, legalább annyira, mint a texasi hangyák....

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Princz kutyánk naplójából.

Én tudniillik nagyon gondolkodó kutya vagyok és szükségét éreztem annak, hogy élményeimet leírjam. Azt beszélnek rólam, hogy egész nap alszom, pedig szó sincs róla, csak megfigyeléseket teszek nagy csöndesen és gondolkozom. Ugy érzem, hogy félreismernek, különösen a ház gazdája, de erről majd később mesélek. Először meg kell jegyeznem, hogy gyermekkorom és fiatalságom nagyon szomorú volt. A napvilágot egy sokgyermekes háznál pillantottam meg először, és lehetetlen leírni, hogy mit szenved egy szegény fiatal kutya, ha kedves gyermekkezek egész nap czibálják, fülét, farkát húzgálják. Ez időtől datálódik ellenszenvem a gyermekek iránt és soha ki nem irtható bizalmatlanságom az emberekkel szemben. Tudvalevőleg a gyermekkor emlékei örökké megmaradnak. Így volt ez nálam is. De mikor letelt már gyermek- és ifjúkorom és már sehogy sem

akartam a tréfát érteni, ha nem tudtam elég hamar a divány alá mászni, bizony a gyermekek felé kaptam, ezért elhatározták, hogy túladnak rajtam. Egy hölgy jelentkezett, kifizette áramat és egy kocsin elvitt. Szomorú előérzetem volt! És ah, mennyire beteljesedett minden. A mint megérkeztünk otthon, mindjárt egy kádba dugták, szappanoztak, dörzsöltek, fésűvel és ollóval jól megdolgozták fehér göndör bundámat. Még sohasem fürdöttem, mert ha előbbi gazdáimnak ilyenféle szándéka volt, mindég idejekorán megszöktem előle. És még hozzá fésültetni és megnyíratni! A fésülködés még megjárta, sőt később még szerettem is, hanem az ollótól mindég irtóztam s mindég fájdalmas kiáltásban törtem. ki, mikor merényletet intéztek dús fürtjeim ellen. Daczára, hogy megvolt az elégtételem, hogy t. i. ápolónőm mindannyiszor jidében összerezsent, még sem tett le erről a szokásáról, s addig fésült és nyírt, míg véleménye szerint csinos és rendes nem lettem. Akkor hóna alá kapott, a pályaudvarhoz hajtatott és magának és nekem jegyet váltott és egy közeli nyaralóhelyre útaztunk.

Este volt, midőn megérkeztünk. Asszonyom egy hálószobába vit, hol egy ágyacskában egy aranyos kis leányka ült és karrocskáit felém tárta. Ágyába tettek, ő mindjárt csókolgatott, czipógatott, nevem után kérdezősködött. Mindent engedtem magammal történni, hiszen el voltam kábulva a változatos benyomásoktól mindjárt el is aludtam, nem tudom már az ágyon-e vagy az ágy alatt, de én mélyen és jól aludtam.

Másnap tájékoztam már magamat egy kevéssé a családban. Ez állt: az apa, anya, néni és a kis lányból. Mind a négyen nagyon barátságos és nyájasnak látszottak, csak a háznak két vendége, egy úr és egy hölgy okoztak nekem szívfájdalmat. Az asszony mindég az irtózat egy nemével nézett reám és felém rugott, ha közelébe jöttem, a fiatal ember meg folyton kísérletezett velem és kipróbálta ügyességemet. Így tarka holmiból kantáratot készített nekem és rá akart birni, hogy egy baba-kocsit huzzak. Oly kellemetlennek mutatkoztam, mint csak lehetséges. Rendesen kidobtam a babát és árkon-bokron vágattam, magam után húzva a kocsit. Csakhamar el is értem, a mit akartam és békében hagytak. Elhatároztam tehát, hogy mogorva és visszavonult leszek ezután. Sem veszekedéssel, sem jó szóval nem bírhattak rá, hogy a divány vagy a szekrény alól előbujjak; gyakran láttam innen, hogy az egész család engem keres és már búsultak is, hogy elvesztem, vagy elfloptak. Egy szép napon megjelent asszonyom

kötéllal kezében s mielőtt még rosszat sejtve elszökhettem volna, már nyakamon volt a hurok és ha hívására nem követtem, erőszakkal hurczolt maga után. Ezt addig ismételte, míg én megtörve engedtem és magamtól mentem. Így oktatott arra, hogy vele nem lehet tréfálni és legalább vele szemben engedelmesnek kell lennem. Mivel jól gondoskodott rólam, ételt s italt adott, megengedte, hogy a diványon mellette fekhessem, megszerettem és kezdtem tőle legkevésbé félni. Bár sokszor megbántott holmi apróságokkal, pl. mikor körmeimet vágta, a mihez sehogys tudtam hozzá szokni, ha nagyon hirtelen tolta elém ételestálat, vagy azt kívánta, hogy közvetlen mellette egyem, stb. Érzékenységet úgy mutattam, hogy hátrálva a divány alá bujtam és csak mikor ki sem ügyelt rám, bujtam elő s gyorsan elköltöttem ételtem. Néhányszor kényszeríteni akart, a mennyiben megragadott és a lenézett ételt szájamba akarta tömni, de ez alkalmakkor én lettem a győztes és semmiféle hatalom nem bírhatott reá, hogy akkor egyem, mikor nem akarok.

Lassanként leküzdöttem bátortalanságomat és barátságosabb lettem; csak a háziúrtól féltém még mindig. Mikor hangos szóval, talán a legjobb szándékkal is, rámkiált: »Princi gyere!« szivem mélyéig megijedtem és elbujtam. Akkor szidott persze »buta kutya«, „barom“ és hasonló nevekkal illetett, de ez nem változtatott semmit kölcsönös helyzetünkön. A kis leány mindig kedves és szívélyes volt velem, az a kínos érzésem volt, hogy nem vagyok hozzá illő játszópajtás, daczára, hogy kedvéért kicsit megfélékeztem ellenszenvemet a gyermekek iránt. De sokszor öntudatlanul is örömet okoztam neki, egyszer hallottam például mikor azt mondta anyjának: »Mama, Princi szeret! Épen most kérdeztem: Princi szeretsz? És ő igent intett fejével.« De azért ki is kapott néha miattam. Az a furcsa szokásom volt, hogy mindjárt vonítottam, még ha nem is bántottak, sok szenvedésem által idegessé lettem. Egyszer kevésbé gyengéden tett le a földre, mire a ház úrnője ijedten berohant s abban a hiszemben, hogy a gyermek kinezott, megverte őt. Ez fájt nekem, és ez idő óta le próbáltam idegességemről szokni, de fájdalom eddig még nem sikerült.

Igy multak az évek s ez idő alatt a nénihez is különös kötelék fűzött. Ez kevés ügyet vetett rám, nem tett velem se rosszat, se jót, s ezt szerettem épen, mert csekély személyemre fordított minden figyelem csak megijesztett és hálát adtam Isten-

nek, ha egy nap elmúlt, hogy velem nem törődtek. Csak egyszer, mikor az utcán találkoztam vele és ő nem vett észre, akartam észrevéeteni magam, s megrángattam ruháját. Ennek örült s dicsért is érte, a mire büszke voltam, különösen mert gazdám is hallotta. Ezután nemsokára hálótársának és őrzőjének szemelt ki, erre a kitüntetésre büszke is voltam. Minden este kényelmes, meleg fekhelyet készít nekem és csak akkor elégedetlen, ha éjjel nyugtalan vagyok s járkálok. Pedig egy kutyának is vannak gondolatai, melyek nem hagyják nyugodni, nyáron pedig azok a bizonyos bogárkák jelentkeznek, a melyek a legbékésebb kutyát is felkergetik! Ezt ő persze nem érti s ezért szid éjjelente.

Igy már nyolcz éve vagyok a családnál s alaposan meg is öregedtem. Egyik fogam a másik után potyog s a korral járó hizás is megkeseríti életemet, hiába, érzem, hogy nem vagyok olyan mint ifjú koromban. A leányka már felnőtt és mind jobban megszerettem, mert már most nem kíván olyat tőlem, mint gyermek korában, a mire nem vagyok képes. Már nagyon megszoktam ezt a családot, élvezem békémet és nyugalمامat.

De hát nincsen rózsza tövis nélkül, mondja a péidabeszéd. Az én nyugodalmas életemet is megzavarták; asszonyomnak egy fiatal kutyát ajándékoztak, ez a „Puck“, mert így hívják zökkentett ki nyugalمامból. Ez huz-von, fülemet cibálja, ki szeretne turni kedvencz helyemről, a dívány sarkában, szóval megkinoz minden nap. A család ugyan igyekszik megóvni jogaimat, különösen a leányka, kinek kedvencze maradtam s ki szigoruan ügyel, hogy ne én huzzam a rövidebbet, de azért vége a nyugalمامnak.

Életem további folyását megírom; még szellemi erőm teljes birtokában vagyok és csak azt kívánom megjegyezni, hogy nem vagyok álomszuszék, hanem gondolkodó lény.

Sch. B.

A gögös ember és a szerény, alázatos állat.

A felfuvalkodott ember igazságtalan módon akar az állat fölé emelkedni, mert azt hiszi, hogy magasabb fokú intelligenciája feljogosítja őt az alacsonyabb intelligenciájú állatokat lenézni.

Nagyban hozzájárul ez a gög, hogy az állatkinzást jogos dolognak tartják

Az emberiség ezen joga, bármily enyhe formákban jelentkezik is, határozottan kétségbe vonandó.

Hisz az ember és állat, mint természeti lények, ugyanazt az állást foglalják el, úgy, hogy az embernek nincs semmi oka, magát az állatok fölé helyezni.

Föld, levegő, víz, fa, stb. úgy az állat, mint az ember szemében visszatükröződik. Ép úgy, mint az emberek, az állatok is örülnek a napfénynek; ép úgy szeretnek és gyűlölnék, ép úgy táplálkoznak és alszanak.

Az a gondosság, a melyet az állat gyermekeinek nevelésénél mutat és még a leggyávabbat is felbátorítja, hogy érettség élet-halál harcot vívjon, még sok emberi anyát is megszégyeníthet.

Az emberi göggel szemben áll az állatok szerénysége, mely már a teljesen megszokott alázatosságban nyilvánul.

Különösen a háziállatoknál észlelhető ez, kiknek az ember legtöbbet köszönhet.

És a helyett, hogy a gögös ember hálából a szerény, alázatos állatokkal emberségesebben bánnék, hálátlan, mert állataival embertelenül bánik, erőiket a kimerülésig használja ki és e mellett még kinozza is!

Szégyenfolt ez az emberiségre!

Bárcsak meggondolná az emberiség, mit köszönhet az állatvilágnak!

Az egész erkölcsi fejlődés az állatvilágból¹ nyeri származását.

Az egyes ember meg éppen képtelen állat nélkül fentartani magát.

Mi maradna meg az embernek, ha az állat kimaradna a természet háztartásából?

Ő maga aligha állattá nem válnék!

Ezek az érvek rábirhatnák az emberiséget, hogy kicsit

alábbhagyna felfuvalkodottságával és a szerény, alázatos állat iránt több szeretetet, nyájasságot, szánalmat és könyörületet tanusítson!

Ha az ember leereszkedik szánalmában az állathoz — ez által magasabb lesz az emberek között.

G. S.

Állatvédelem és Állatvilág.

Az állatvédő angol király. Mint az angol lapok írják, a király lisszaboni utazásának egyik programpontja volt egy nagyszerű bikaviadal. A király úgy intézkedett azonban, hogy ezt töröljék, mert ő mint az angol állatvédő egyesület elnöke s lelkes állatvédő, azon részt nem venne. Akkor fejlődnek és virágoznék minden országban az állatvédelem, ha valamennyi uralkodó az angol király példáját követné s az állatvédelem nemes ügyét magaévé tenné. *E.*

— **Az elefánt lelke.** Egy angol újságba érdekes cikket irt E. J. Cornish természettudós, a ki már husz esztendeje tanulmányozza az állatok életét. Ebben a cikkben a tudós valószínűs meg hatottsággal szól az elefántról, a melyet az állatok világában a jóság, az érte messég és a hűség példájának dicsér. Teljes mértékben igazat ad az indus közmondásnak, a mely azt tartja, hogy az elefántnak két szive van. Tömerdek érzés van ebben az ormótlan, nagy állatban, a melyről már több esettel bebizonyították, hogy nem testi szenvedés, tehát azt lehet mondani: lelki kín is meg tudja ölni. Annyi bizonyos, hogy nincs állat, a mely például a gazdáját oly észrevehető nagy fájdalommal tudná gyászolni, mint az elefánt. Hogy az elefánt gondolkozik és hatalmas testét egy majdnem emberi módra kifejlett lelki élet törvényei dirigálják, azt teljes meggyőződéssel erősíti az angol tudós. Hivatkozik egy kollegájára, Sir Harry Johnston-ra, a ki évtizedeken át tanulmányozván az elefántot, szintén hasonló következtetésre jutott. Ez is az érzéseknek szinte emberi fejlettségét tapasztalta az elefántba és azt állítja, hogy egy két esztendő elefánt értelmessége akkora, mint egy hat esztendő gyermeké. Szerencsére ezen a koron túl a fejlődés aránya

már változik, mert hisz ha így tartana, egy harmincz esztendőös elefánt lefőzne minden akadémiát.

A kibérelt kigyó. Twain Mark, a híres humorista, legujabban Uj-Seelandban tartott felolvasásokat. Az egyik alkalommal a »Prohibition«-ról, vagyis arról a törvényről beszélt, a mely a szeszes italoknak elárúsítását tiltja. Twain elismerte ugyan, hogy ő híve ez intézkedésnek, de kénytelen volt kijelenteni, hogy igen kellemetlen oldala is van, a minek igazolásául a következő jóízű történetet mondta el:

Pár évvel ezelőtt a távol nyugaton egy igen derék legény került olyan városba, a melyre nézve a tiltott törvény érvényben volt. Korcsmát keresett, de azt mondták neki, hogy sehol sem kap innivalót, csak a gyógyszerésznél. A derék fiú tehát elment a patikába és innivalót kért. A patikus erre így felelt:

— Orvos rendelete nélkül nem adhatok önnek semmi-féle italt.

A szerencsétlen legény tovább esedezett:

— Szomjan halok és nem érek rá orvost keresni.

— Ugyan én nem segíthetek a baján, felelt a patikus: — alkoholtartalmú italokat csak sürgős esetekben adhatok, különösen akkor, ha valakit mérges kigyó mar meg.

— Hol van ilyen kigyó? kérdezte a szomszagtól megkínzott.

A gyógyszerész megadta neki a kigyó címét és a legény oda futott, hogy megmarassa magát. Nemsokára azonban újra visszajött, de most már hörgött a szegény.

— Az istenért adjon egy kis pálinkát! A kigyó nem marhatott meg. Már hat hónapra van kibérelve.

A kutyatartó közönség intésére párisi lapok különös dolgokat beszélnek el a legujabb Londonban kigondolt »trick«-ről. Egy párisi hölgy Londonban nagy áron vett meg egy kicsi, igen szép, ritka fajtájú kutyát. Visszaérkezve Párisba, észreveszi, hogy a gondosan őrzött állatocska beteg. Az előhívott állatorvos megmegnyugtítja a hölgyet, egy varrásra mutatva kedvence bőrében: csak ki kellett bontani azt, mire a kis kutya, melyre mesterséges bőrt, húztak a saját bőrében vigan és boldogan ugrándozott a szobában. — Egy másik urinővel meg az esett meg, hogy iczi-piczi angol kutyácskája megszabadulva hasonló hamis bőréből, patkánynya lepleződött le.